

Van de redactie

De zomeruitgave van alweer de tiende jaargang hebt u in handen. Hierin kunt u verder lezen over alle perikelen, besluiten en activiteiten bij de aanleg van het kanaal, waarvan het eerste deel in onze vorige uitgave stond en waarbij tot onze spijt een foto ontbroken heeft. We nemen de reeksen “Uit het Oirschotse Roomse Leven” en “Feestcultuur in Oirschot” weer op en onze vaste correspondent Theo is “te veld” geweest om onze fabrieksschoorstenen te inventariseren, terwijl 2 bestuursleden zich persoonlijk op de hoogte zijn gaan stellen van de toestand van het Brabants Heembos in de Oude Steeg. De bevindingen daarvan heeft Han op papier gezet.

De redactie kan de historische juistheid van de inhoud van de artikelen niet in alle gevallen controleren. Eventuele onjuistheden zijn voor rekening van de auteur.

Van de bestuurstafel

Nu het seizoen ten einde loopt en de laatste activiteit, de “grote” heemreis, al geregeld is, heeft het bestuur ook even een pauze ingelast. In juli komen we weer bij elkaar voor een evaluatie van het voorbije seizoen en om vooruit te kijken naar het nieuwe.

Even nog enkele mededelingen:

Helaas hebben we afscheid moeten nemen van ons heemkundelid Piërré Louwers omdat hij in april is overleden. Langs deze weg willen we dat nog even memoreren en zijn vrouw en kinderen veel sterkte toewensen.

Mevr. Lieshout, die naar het bejaardenhuis St. Joris is verhuisd, heeft aan onze heemkundekring een serie historische boeken geschonken met als titel: “Bijdragen tot de geschiedenis van het Zuiden van Nederland”, uitgegeven onder redactie van prof. dr. T. van de Eerenbeemt. We hebben ze in dank aangenomen.

Er is een bericht binnengekomen van Brabants Heem, met name van de Commissie Brabantse Heemdagen. Dit is tevens een uitnodiging (aan alle leden van heemkundekringen) voor deelname aan de Brabantse Heemdagen 2003. Zij melden o.a. dat de heemdagen 2002 succesvol afgesloten werden in Bergeijk. Er had zich echter op de afsluitende avond nog geen kring gemeld voor de organisatie 2003 en de commissie is er niet in geslaagd nog tijdig een kring hiervoor te vinden. Dat houdt in dat geen kring bereid is gevonden om de organisatie van de heemdagen 2003 op zich te nemen.

Ze wijzen er op dat kring Bernheze de heemdagen in 2004 wel zal organiseren en wel op de bekende wijze, incl. overnachtings-mogelijkheid. De commissie ziet die heemdagen van het volgend jaar (de 55ste) als afsluiting van een roemruchtige periode.

Voor 2003 is de commissie uitgegaan van een experiment t.w. 2 heemdagen zonder overnachting. Ze vinden plaats op **donderdag 7 en vrijdag 8 augustus** in respectievelijk Den Bosch en Boxtel en omgeving.

In het programma zijn adressen vermeld van campings en boerderijen, waar deelnemers zelf de overnachting moeten regelen.

Als dit goed bevalt denkt men aan meerdere cycli van 2 dagen per jaar, waarbij de organiserende kring met minder problemen zal worden geconfronteerd. Tweede voordeel zal zijn dat de cycli in verschillende delen van Brabant zullen plaatsvinden, de reistijd dan veel korter zal zijn en de overnachting niet zal worden gemist.

Men denkt dat het programma van dit jaar best aantrekkelijk is. Er zit in: wandelen, fietsen, volkskunde en feesten met en voor elkaar. Degene die op vrijdagavond wil optreden, moet dit **voor 1 juli 2003** aan de commissie laten weten.

Het is van groot belang dat de heemleden in grote getale inschrijven om de commissie de mogelijkheid tot peiling te geven over de nieuwe ideeën en over de heemdagen van 2003.

De inschrijving inclusief vermelde maaltijden, kosten van de gidsen e.d. komt op 45 Euro p.p.

De deelnemer verplicht zich tot inschrijving voor beide dagen en daar kan om reden van kosten niet worden afgeweken. Het inschrijfformulier moet gezonden worden naar de Kring Vrienden van Den Bosch, evenals het inschrijfgeld.

Voor nadere vragen kunt u terecht bij de commissieleden:

Jan van Heeswijk	tel. 0495 – 591457	secretaris
Theodoor v. d. Heuvel	tel. 073 – 5514883	lid
Frans Teunis	tel. 0497 – 515 188	lid

(Het programma en het inschrijfformulier voor de heemdagen hebben wij als losse bijlage bij ons tijdschrift gevoegd)

Een zware pijp roken

In een redactioneel artikel in ons lijfblad een paar exemplaren geleden stond een oproep iets te schrijven over bijvoorbeeld fabrieksschoorstenen in het verleden van Oirschot. Dat interesseerde mij, ik heb mij erin verdiept en er wat over bijeen vergaard.

De schoorsteen dient voor de afvoer van verbrandingsgassen die vrijkomen bij het stoken van een ketel. Ook zorgt de schoorsteen voor voldoende 'trek'. De regel is: hoe groter de ketel, hoe hoger de schoorsteen. Heel vroeger was het bouwen van een ronde schoorsteen een moeizame klus, want de rechthoekige stenen moesten afgehakt worden. Nadien kwamen er radiaalstenen met de vorm van een taartpunt en afhakken was dus niet meer nodig.

Toch was het bouwen van een dergelijke schoorsteen een karwei voor specialisten. In Nederland waren er twee grote ondernemingen die de schoorsteenbouw voor hun rekening namen: de firma De Ridder en Co uit 's-Gravenhage en het Limburgse bedrijf Canoy & Herfkens.

Momenteel hebben we in Oirschot nog drie stenen fabrieksschoorstenen: natuurlijk de pijp op het terrein van de Poort, maar ook aan de Bestseweg nr. 7 staat nog een grote schoorsteen op de plaats waar indertijd Wagenfabriek de Meeuw het bedrijf begonnen is door Rien Meeuwissen sr. Wel niet zo hoog als die van Teurlinx & Meijers, maar toch een flinke. De derde fabrieksschoorsteen staat in Middelbeers, behorend bij Doornboomstraat 5, alwaar gevestigd was een limonadefabriek en daarvoor bierbrouwerij De Doornboom van de familie M. Rombauts. De hoogte is, denk ik, zo ongeveer hetzelfde als die van de Meeuw. Gelukkig zijn deze drie behouden. Dat behouden blijkt niet zo eenvoudig te zijn. De bedrijfsschoorstenen hebben vooral te lijden van binnendringend water en de pijp wordt dus van binnen aangetast. Volgens deskundigen zou er aan de onderkant een goede beluchting moeten zijn. Waarvoor de onderkant van de schoorsteen ook ooit gebruikt werd? In de oorlog voor onderduikers. Beneden op de grond was een halfronde opening. Bij Duitse razzia's kropen jongelui daarin tot de Edelgermanen verdwenen waren.

Hopelijk kunnen genoemde drie stenen pijpen nog lang te pronken staan tussen de andere bebouwing. Vooral de pijp in de Poort is in het bijzonder van belang en typeert het geheel. Deze schoorsteen blijkt in 1917 geplaatst te zijn en hij is volgens zegslieden ca 30 meter hoog. In 1917 hebben de gebroeders Meijers, omdat ze geen opvolgers hadden, de fabriek verkocht aan de broers Justinus, Nicolaas, Hendrik en Alphons Nuijens. Vóór 1917 stond er een kleinere schoorsteen blijkens een Ansichtkaart van 1901.

Stoomzuivelfabriek met schoorsteen.

Wat was er op dit gebied zoal meer in Oirschot?

Natuurlijk een bij de boterfabriek, feitelijk genaamd *Zuivelfabriek Sint Odolphus* aan de Gasthuisstraat. Deze kolossale schoorsteen werd op 18 oktober 1982 om 10.50 uur ten val gebracht. Dat was een hele gebeurtenis. Hij kwam neer, over de Gasthuisstraat heen, in het tuinencomplex ongeveer waar nu het Westerlohof is.

Ik weet dat bij de val een gasbuis lekgeslagen werd. Vele Oirschottenaren waren getuige van een spectaculaire val van de reus. Er stond een grote schare belangstellenden op veilige afstand te kij-

ken. Zelfs de kinderen hadden vrij van school gekregen. Er werd iemand aan zijn been gewond, namelijk de gemeentebestuurder Piet van de Heuvel uit Aarle-Rixtel. Hij meende buiten de ring van het vallen te staan, maar de schoorsteen schoot bij haar val op de grond dóór. Trouwens ook het gemeentelijk apparaat lag een uurtje stil. Iedereen wilde de val met eigen ogen zien.

Ooit, in een verkiezingstijd voor de gemeenteraad van Oirschot, had waaghals Mieske van Straten van het Koolmond (een zoon van Januske van Straten) boven aan de pijp een groot spandoek gedrapeerd waarop stond: "t Zit in de lucht, stemt Sjors van Vugt". Mieske was iemand die voor niets en niemand bang was. Dat is hem trouwens naderhand noodlottig geworden. Bij het stropen van wild in de buurt van de Bata-fabrieken (in gezelschap van zijn broer Tuntje) werd hij door een bewaker per ongeluk doodgeschoten toen hij onder een weidraad doorkroop. Dat was op 8 november 1953. Een beetje oneerbiedig gezegd, maar niet zo bedoeld, hij gaf de pijp aan Maarten. Sjors van Vugt was woonachtig op de boerderij tegenover de legerplaats. Hij was heerboer en reserve-officier in het Nederlandse leger. Ik dwaal echter af.

Laat ik de volgende schoorsteen onder de loep nemen. Dat was ook een, in mijn kindergen gigantisch gevaarte. Hij stond bij de leerlooierij van de Fa. Termeer, achter het pand van tot voor kort de Edah aan het Standaardplein. Ik heb dikwijls als kind aan de voet ervan gespeeld. Verder naar achter mochten we niet komen, want daar lagen looiputten. We kregen van het personeel ooit brokken jodenvet. Dat was lekker zoet, maar wat voor spul het eigenlijk was weet ik niet. De pijp is afgebroken toen de leerlooierij ophield te functioneren. Een ander bedrijf: de bierbrouwerij in de Koestraat. Bij de Kroon, dat weet ik uit de eerste hand, hebben altijd twee ijzeren schoorstenen gestaan, echter niet tegelijkertijd, maar achtereenvolgens. Ik weet nog dat de eerste pijp op veel plaatsen helemaal doorgeroest was. Er zaten grote gaten in. Dat kwam omdat er hard gestookt werd, zodat de vlammen hoog in de pijp oplaaide. Stoker was Janus Berben, die woonde op Drieterskuil.

Schuin tegenover de brouwerij ligt het klooster Nazareth van de Zusters Franciscanessen. Achter het klooster lag een grote boerderij en wasserij en daarbij stond een flinke gemetselde schoorsteen. Hij diende voor de afvoer van gassen die ontstonden bij de verwarming van heel het kloostercomplex. Het ketelhuis met al wat erbij hoorde, ook de pijp, is afgebroken toen daar enige jaren terug een nieuw verpleeghuis werd gebouwd. Aan de schoorsteen is een aardig, maar beangstigend verhaal verbonden. De zuster die belast was met de boerderij was indertijd de nu 93-jarige Zr.Amanda. Zij zou op een dag op de twee jongens van de familie van Heesch (zaakwaarnemer van het geboer) passen. Dat waren bengels van 6 of 7 jaar die overal graag opklommen en aanzaten. Zuster Amanda had even haar rug gedraaid om iets naar binnen te brengen, toen de jongens in de schoorsteen geklommen waren! Er zaten namelijk klimhaken aan de stenen pijp en daarop waren zij tot bovenaan geklommen. De zuster kwam naar buiten en zag tot haar grote schrik wat achter haar rug had plaatsgevonden. "Mijn hart bonsde in mijn keel", zei de zuster. Ze verschoot geweldig, maar liet dat aan de jongens niet blijken, bang als ze was dat de jongens ook zouden schrikken. De moeder had de zuster stevig op het hart gedrukt gekregen om goed op haar kinderen te passen en nu dit angstige gebeuren. De zuster beloofde de jongens niets tegen hun vader te zeggen als ze rustig, heel voorzichtig naar beneden zouden komen. Dat gebeurde zonder kleerscheuren of erger. "Eenmaal op de grond heb ik flink gemopperd", aldus de kranige non.

Ik blijf even in de buurt: op Den Heuvel was een grootschalige stoelenfabriek van de firma Erven & Co (nu het Industrie-verzamelgebouw ofwel het Bedrijvenhotel). Jan Erven was er de directeur (en ook nog enige tijd wethouder van Oirschot) en Sjef v.d.Ven de meesterknecht. Sjef is later voor zichzelf begonnen op Schoonoord en zelfs nu bestaat die meubelmakerij nog. Meester Piet v.d. Sanden uit Spoorndonk heeft ook in de directie gezeten, alsmede Cornelis v.d.Ven en Driek v.d.Schoot. Piet, Cornelis en Driek waren alle drie getrouwd met zusters van Jan Erven. Maar wat de schoorsteen van Erven & Co. betreft: dat was een lichtgewicht, namelijk een ijzeren. Veel weet ik er niet van te vertellen, alleen dat er onder schafttijd personeel rondom hing en stond want het was er lekker warm. Wellicht daarom ook fladderden er veel roodstaartmezen om de schoorsteen. Stoker was Janus van Beers, die hardhorend was en in de Kanaalstraat woonde. Hij was getrouwd met Anna Bekkers.

Wat betreft meubelfabriek Van Leuven van Hout, Koestraat 45 (voorheen A 30): hierover wist de familie mij niets te melden. Gewoon in de vergetelheid geraakt en toch is het feitelijk nog niet zo lang geleden. Ook bij andere voormalige fabrieken waren geen gegevens voorhanden. Een reden te meer om zoveel mogelijk de huidige stand van zaken van diverse onderwerpen vast te leggen.

Tot slot: er bestaat in Nederland een *Stichting Fabrieksschoorstenen* (STIF), adres onbekend. Dat was het dan. Alles bijeen heeft Oirschot op het gebied van schoorstenen een tamelijk zware pijp gerookt!

Theo van de Loo
29 april 2003.

Uit het Oirschotse Roomse leven

“**L**ôt ons”, zei ons moeder op een avond in het jaar 1953, nadat wij al een hele reeks gebeden, van rozenhoedje met litanie en avondgebed tot alle Oefeningen, die van berouw, geloof, hoop en liefde enz. enz. achter de rug hadden, “*nun Onze Vader en een Weesgegroeitje bidden vur Harrie Verstegen, umdèttie vermist is, èn dèttie mèr vlug en gezond gevonden mag worren*”. En wij, die al een kruiske gemaakt hadden (blij dat het er weer op zat), wij baden een Onze Vader en een Weesgegroeitje voor Harrie Verstedden. Wij baden weken, maanden, jaren zelfs voor Pater Harrie Verstedden. En hij was inderdaad gevonden, thuis geweest en weer vertrokken naar een andere Missie, maar wij baden stug door: “*vur Poater Verstegen*”. Hij hoorde bij onze dagelijkse gebeden zoals het Onze Vader bij een Weesgegroeitje. Hoeveel gebeden van familie, vrienden, kennissen en buurtgenoten zullen er in die tijd hemelwaarts gezonden zijn voor hem. En zou hij er in die tijd enig vermoeden van gehad hebben?

Maar laat ons bij het begin beginnen.

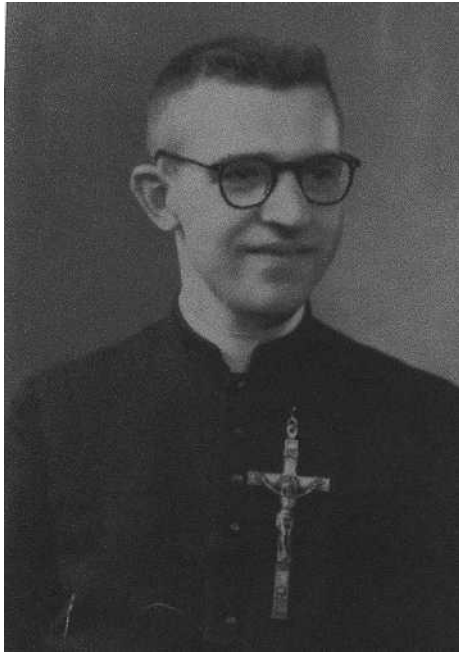
Harrie Verstedden (op z'n Oirschots: Verstegen) is geboren in Best op 11 februari 1921 als zoon van Cees Verstedden en Anna van Esch. Eind twintiger jaren verhuisde het gezin naar Oirschot, waar ze kwamen wonen op een boerderij, gelegen op de grens van de Notel en buurtschap 't Laageind. Nu heet de straat daar de Bleek, vernoemd naar een bleekkuil (met vermoedelijk een bleekveld) die daar in de buurt gelegen heeft.

Was Harrie zijn schoolleven begonnen in Best, van toen af aan ging hij in Straten naar de school. De school die destijds nog niet de H. Antonius als beschermheilige had, maar waar al wel sinds enkele jaren (vanaf 1925) katholiek onderwijs gegeven werd in plaats van openbaar; waar de kinderen dus voortaan godsdienstlessen kregen van de leerkracht en van een priester.

Zoals alle kinderen uit zijn buurt in die tijd heeft hij natuurlijk de dagelijkse weg naar school te voet, op z'n klompen, afgelegd. En dat ging in die tijd nog niet over gebaande wegen, maar van de Notel uit, binnendoor, dwars door "Dèkker" over smalle paadjes en karrensporen. Vermoedelijk heeft hij bij meester Hobbelen en meester van Genuchten in de klas gezeten, en waarschijnlijk heeft hij goed kunnen leren, want na de Lagere School ging hij naar het seminarie - toentertijd enigszins te vergelijken met een gymnasium - en daar wilden ze natuurlijk alleen maar "goede" leerlingen. Een andere vervolgopleiding was er trouwens niet. Hij ging niet, zoals je misschien van een Stratense leerling zou verwachten, in Schimmert, naar het klein-seminarie van de Paters Montfortanen, maar in Vught, naar het seminarie van de Missionarissen van Scheut op Sparrendaal. Dat was een Belgische orde waarvan de officiële naam was: Congratie van het Onbevlekt Hart van Maria

Een orde die in Oirschot niet zo bekend was. In de kronieken van deze orde ben ik maar weinig andere Oirschottenaren tegen gekomen, o.a. Louis de Vocht en Jan van Hersel (uit Boterwijk). De familie Verstedden en ook Harrie kende die orde wel, want zij hadden een tante Zuster in Vught die regelmatig contact had met de bewoners van Sparrendaal. Vandaar !

In 1934 begon voor Harrie het kostschoolleven op het klein-seminarie. Voor het groot-seminarie vertrok hij in 1940 naar Nijmegen, naar het zgn. Bisschop Hamerhuis en in 1941 werd hij geprofest. Dat hield in dat hij de gelofte aflegde om als kloosterling door het leven te gaan. Ondertussen was het oorlog en werd hun tehuis in 1942 door de Duitsers in beslag genomen. De bewoners moesten Nijmegen verlaten en werden ergens anders ondergebracht. Harrie verbleef o.a. tijdelijk in Asten en in Dreumel.

Harrie Verstedden als pas-gewijd priester

Op 2 februari 1947, zijn studie was enigszins vertraagd door alle oorlogsprikelen, werd hij in Nijmegen tot priester gewijd en op 6 april van dat jaar deed hij zijn "eerste H. mis" in de parochiekerk van Oirschot. Zo'n dag was vroeger een feest waar heel de buurt bij te pas kwam. Een feestcomité werd opgericht, er werd "gesierd" bij het huis van de neomist, meisjes werden in bruidjeskleden gestoken, de mensen uit de buurt en zeker het feestcomité hulden zich in hun paasbeste kleden en zo werd de neomist die dag, gezeten in een landauer en vergezeld van zijn familie, in feestelijke optocht naar de kerk gebracht. Want was een priester in die tijd van het Rijke Roomse leven niet de trots van de familie, ja zelfs van de hele buurt? En daar moest op gefeest worden, niet alleen door de familie, maar door de hele buurt. Jammer dat het weer op de dag dat Harrie zijn eerste mis deed een beetje de spelbreker was. Alle zegen komt van boven, maar als er regen komt als iedereen in zijn paasbeste pak in optocht naar de kerk gaat, kun je dat moeilijk zegen noemen.

De congregatie van de Scheutisten was een echte missieorde, dus lag het voor de hand dat Harrie naar de missie zou gaan.

Celebes – tegenwoordig Sulawesi - was zijn bestemming. In datzelfde jaar nog, in 1947, vertrok hij. Geen bazuingeschal of afscheidscomité dat hem uitgeleide deed. Zelfs geen taxi die hem naar het station bracht, want dat zat er toen niet aan. Nee, volgens getuigen, vertrok hij gewoon vanaf Sparrendaal op een (dames)fiets naar het station, 2 biezen

koffers scheef achter op de "pakkendrager" waar zijn hele hebben en houwen in zat. De trein bracht hem naar Rotterdam waar de boot klaar lag. En die boot lag ook klaar voor Nederlandse militairen op weg naar "ons" Indië in verband met de onafhankelijkheidsstrijd daar. Zodoende werd Harrie, vers van het seminarie en nauwelijks 26 jaar, al meteen ingezet als tijdelijke aalmoezenier van de Indiëgangers. Het gebied op Zuid-Celebes waar Harrie terechtkwam, bestond uit woest bergland. Er waren daar streken met ontoegankelijk oerwoud, maar ook kale bergmassieven met diepe ravijnen. Kortom een ideaal oord voor guerrillastrijders. Al eind jaren veertig (de tijd dat Harrie daar aankwam) trokken er groepjes strijders voor de afhankelijkheid rond. Begrijpelijk dat Hollanders daar niet bijster geliefd waren. Toch hadden die kleine bendes nog niet veel te betekenen, in vergelijking met de goed georganiseerde troe-

pen van de vijftiger jaren. Die laatste vochten niet meer tegen de Nederlanders (Indonesië was ondertussen onafhankelijk) maar tegen de regering van president Soekarno, die Celebes met één pennestreek had ingelijfd in zijn eenheidsstaat. De guerrillastrijders wilden een onafhankelijke Islamitische staat. Het leger had toen de handen vol om de dorpen tegen de plunderende en brandstichtende opstandelingen te beschermen.

Harrie begon zijn werk als kapelaan in Torajaland, waar het voorlopig nog tamelijk veilig was. Drie jaar later – in 1950 – nam hij de pastoorstaak in Minanga over van zijn medebroeder M. Pijnenburg. Dat is de man die later het relaas van Harrie's verdwijning en bevrijding op papier zou zetten. Minanga was een vrij nieuwe missiepost. Behalve de onderwijzers en enkele schoolkinderen waren er nog geen katholieken in heel de streek. Drie jaar lang trok Pater Verstedden missionerend rond in deze streek, bijna dag en nacht. Soms te paard, maar meestal te voet legde hij enorme afstanden af, bijvoorbeeld om zieken te bezoeken of stervenden in hun laatste uur bij te staan. Helaas werd de zorg voor zieke mensen hem noodlottig.

Op 11 februari 1953 - zijn 32ste verjaardag - waren nog confraters naar zijn missiepost gekomen – waaronder Oirschottenaar Jan van Hersel - om samen de verjaardag te vieren. De volgende morgen trok hij al vroeg de kampongs in waar een zieke naar hem gevraagd had. Van een militaire legerpost die hij passeerde, kreeg hij nog verlof om door te rijden en dat was het laatste wat men van Harrie hoorde. Van deze tocht kwam Harrie niet meer terug.

Natuurlijk meldden zijn collega's (waaronder M. Pijnenburg) zijn vermissing aan de bestuurders van het gewest, aan de politie en zelfs aan het hoofd van de legergroep in die streek. Die beloofden er werk van te maken. Er werden spionnen uitgestuurd om Harrie op te sporen; zonder resultaat. Op 19 februari kreeg M. Pijnenburg een briefje in handen met de volgende tekst, geschreven door Harrie zelf.

“Donderdag ben ik gevangen genomen toen ik de kampong binnenkwam. Zoiets is me nog nooit overkomen. Nu word ik vastgehouden tot er van hogerhand een beslissing is genomen. Mijn fiets staat in Buntudatu vlak bij de weg. Het H. Sacrament is nog in het tabernakel en de sleutel ligt in mijn kleerkast. Ik hoop dat P. van Hersel daarvoor zal zorgen. Huishoudgeld is ook in die kleerkast. Wees niet bezorgd voor mij. Ik word door de mensen hier goed verzorgd en niemand valt me lastig. Daar ben ik heel blij mee. Ik hoop spoedig weer bij u te zijn. Bidt voor mij.

Beste groeten.”

Harry Verstedden.

Daarmee wisten ze echter nog niet waar Harrie was. Pas later vertelde hij dat hij de eerste nacht had doorgebracht in een school in de buurt. Op 8 maart werd plaatsgenoot Jan van Hersel, die de taak van Harrie in Minanga voorlopig had overgenomen ook overvallen door een bende. Ondanks hevige protesten van de kant van Jan namen ze behalve kleren en dekens ook 2 kelken en misgewaden mee. Bij het weggaan dreigden ze hem dat hij neergeschoten zou worden als hij de legerpost zou waarschuwen. Jan bleef dan ook wijselijk binnen en meldde het voorval pas de volgende morgen. Geen wonder dat het gerucht de ronde deed dat de leider van de guerrilla's zijn mensen had gestuurd om misbenodigheden voor Harrie te halen. Later bleken die geruchten op fantasie te berusten.

Men heeft nog pogingen gedaan om Harrie uit te wisselen tegen een gevangen genomen guerrillaleider, maar dat liep op niets uit vanwege een opstand die in die tijd in dat gebied uitbrak. En ondanks alle pogingen slaagde men er niet in de verblijfplaats van Harrie aan de weet te komen en zeker niet om met hem of zijn gijzelhouders in contact te komen. Dit lag ook aan het feit dat het gebied ontoegankelijk was en de guerrillastrijders zich steeds verplaatsten. Wel doken er telkens geruchten op van mensen die Harrie gezien zouden hebben, maar het bleef bij geruchten, totdat er in februari 1955 een gevangen genomen guerrillastrijder beweerde Harrie te kennen en te weten waar hij was. Bij ondervraging vertelde de man dat Harrie in een hutje woonde, mager was, een baard had en oude kleren droeg. Die man beloofde hem op te zoeken en daar veilig weg te krijgen. Echter de ondervragers hadden weinig vertrouwen in de beloftes van die man en gingen er niet op in. Toch was dit het enige verhaal dat klopte, zoals Harrie later vertelde. Van toen af werd het, op wat vage geruchten na, stil rond Pater Verstedden. Men vreesde dat hij onder de barre omstandigheden wel zou zijn bezweken. Toch bleef men hoop houden, al werd die met de jaren kleiner.

Zo werd het 1962. Het leger van Indonesië had intussen de situatie beter in de hand. Grotere en beter opgeleide troepen kwamen naar Celebes en langzaam maar zeker werden de guerrilla's steeds verder terug de bergen in gedrongen. En zo werden als het ware de aanvoerlijnen van levensmiddelen en wapens voor de guerrilla's afgesneden. Er begonnen zelfs geruchten de ronde te doen dat Kahar Muzakkar, de grote leider van de guerrilla's, wilden onderhandelen met het leger. En op zekere dag werd pater Pijnenburg verrast met een briefje van luitenant kolonel van het leger in die streek, Rais Abin, met de volgende inhoud:

“Pastoor Verstedden is meegekomen met een gezantschap van onderhandelaars van Kahar Muzakkar. Ze gebruiken hem blijkbaar als een soort gijzelaar. Als u hem wil spreken, kom dan naar mijn huis. Ik breng u naar de kazerne, waar onze gasten verblijven.”

Natuurlijk was er vreugde toen dit nieuws bij de Nederlandse missiepaters en – zusters bekend werd. Pater Harrie Verstedden leefde! De jarenlange gebeden schenen verhoord te zijn.

Samen met een collega ging pater Pijnenburg en onder geleide van Rais Abin naar de kazerne. En inderdaad... daar zat Harrie te midden van een groep guerrilla's. Hij was wel gejaagd en zenuwachtig omdat journalisten die ook aanwezig waren, alles van hem wilden weten en hij geen antwoord kon en durfde geven. Zijn eerste vraag aan zijn col-

lega-paters was hoe het thuis in Oirschot was. Omdat er te veel meegeluisterd werd, durfde hij ook op hun vragen geen antwoord te geven.

Bijna 9 jaren gevangenschap hadden hem getekend met angst, al zag hij er redelijk gezond maar wel mager uit en het was te merken dat hij onder grote druk stond. Overste Rais, die dat ook gezien had, vroeg de paters de volgende morgen naar zijn huis te komen. Hij zou Harrie dan ook naar zijn huis laten komen onder het mom van een onder-vraging en zo zouden beide partijen rustig kunnen praten. En zo gebeurde het.

Wie nu denkt dat Harrie meteen vrij-man was heeft het mis, er moest onderhandeld worden en die onderhandelingen liepen niet van een leien dakje. Op een gegeven moment vertrokken de onderhandelaars van de guerrilla's zelfs **met** Harrie, om met hun leider, Kahar Muzakkar, te overleggen. Dat werd even een spannende tijd, maar gelukkig kwamen de onderhandelaars na een paar weken terug **met** Harrie, die onmiddellijk werd opgenomen in een militair hospitaal voor onderzoek en eventuele behandeling. Maar nog steeds was hij niet echt vrij want, hoewel hij bezoek mocht ontvangen, werd hij bewaakt door een oudere guerrilla.

Harrie Versteden op latere leeftijd

Later mocht hij zelfs naar een huis van de missionarissen van Scheut, waar hij wel onder huisarrest kwam te staan. Wat zich intussen achter de schermen afspeelde is niet bekend, maar er kwam weinig schot in de onderhandelingszaak.. tot dat tenslotte de hulp in geroepen werd van een zuster Urselien, een zekere Mère Loyola. Deze zuster was bekend met de hoogste politieke kringen omdat de vrouwen van verschillende autoriteiten op haar school hun opleiding hadden gekregen. Zij was degene die Pater Versteden tenslotte, zij het na maanden omdat er telkens weer iets tussen kwam, vrij wist te praten. Eindelijk op 6 juni kon hij van Celebes vertrekken naar Djakarta. Maar tot verbazing en grote schrik van hem en zijn begeleiders werd hij daar opgewacht door een peloton soldaten en naar een kampement gebracht waar hij weer huisarrest kreeg opgelegd. Zo gauw mogelijk werd er weer contact opgenomen met Mère Loyola, die, hevig verontwaardigd, meteen actie ondernam. Er moet zich wel het een en ander op verschillende bureaus en ministeries hebben afgespeeld, maar eindelijk, op 14 juli had mère Loyola het pleit gewonnen en mocht Harrie uit Indonesië vertrekken.

Ze haalde hem persoonlijk af op zijn adres om hem de volgende morgen ook persoonlijk op het vliegtuig te zetten en afscheid te nemen met de woorden: *“Stap maar in, pastoor. Niemand zal er u nog uit halen”*. En twee dagen later, op 16 juli 1962 kon moeder Versteden (73 jaar) en 2 van haar zonen na 15 jaar, waarvan 9 jaar gevangenschap, haar verloren gewaande Harrie eindelijk verwelkomen op Zaventhem, het vliegveld van Brussel.

De schok door de verandering moet aan beide kanten groot zijn geweest. Harrie, vertrokken als 26-jarige jongeman, in de fleur van zijn leven en als 41-jarige, getekend door 9 jaar gijzeling, teruggekomen. En moeder Versteden bij het afscheid een vrouw van middelbare leeftijd en nu een bejaarde vrouw, bij wie het verdriet zijn sporen beslist nagelaten zal hebben.

Na eerst een bezoek aan het moederhuis van de congregatie in Scheut, kon Harrie Versteden naar huis, waar hij enthousiast werd ontvangen door familieleden, kennissen en de hele buurt, die uitgelopen waren om hem te verwelkomen. men verwachtten dat Pater Versteden voor de rest van zijn leven genoeg had van het missiewerk in den vreemde en hij het voortaan rustig aan zou doen in eigen land. Maar nee, nadat hij redelijk opgeknapt was (er zal wel geen traumateam of slachtofferhulp klaar gestaan hebben) had hij na 2 jaar weer de moed om opnieuw naar de missie te vertrekken. Dit keer naar de Philippijnen, waar hij weer van voren af aan moest beginnen met nieuwe mensen, met nieuwe gewoontes en het leren van een nieuwe taal.

Op 18 juli 1982 overleed hij daar nog vrij jong, op 61-jarige leeftijd. Waarschijnlijk hadden die negen **jaren** gevangenschap toch een tol geëist van zijn gezondheid. Hij werd begraven in zijn eigen parochie op de Philippijnen.

Clari van Esch-van Hout

Met dank aan de fam. Versteden en informatie: “Uit Gevangenschap en Bevrijding” M. Pijnenburg

Het kanaal, opgediept uit de notulen van de gemeenteraad...

Vervolg....

In nummer 1 van jaargang 10 geëindigd met

“Op 17 september 1921 verleent de minister de vergunning voor de aanleg van de los- en laadplaats.”

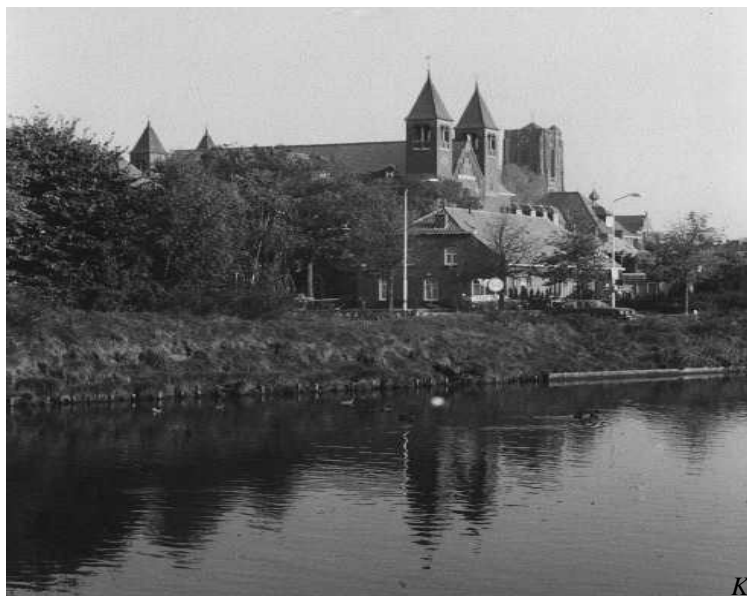
Oirschot wordt doorsneden

We schrijven 1920 als een aantal landbouwers en grondeigenaren die een groot deel van hun gronden nu aan de overkant van het kanaal vinden, een kleine wijziging in de plannen willen doorvoeren. Zij verzoeken een oprit naar de boogbrug over de Eindhovense Dijk te maken via de Kanaalstraat, in plaats van de geplande oprit via de Molenstraat. Het verzoek van de heren Nic. van Cuijck, P. van Overbeek, Adr. Vogels, C. van Cuijck, C. Beekmans, G. de Goey en Chr. van de Aa wordt door de gemeente in overweging genomen. De mogelijkheden worden onderzocht, maar de gebroeders Termeer willen daarvoor geen grond afstaan.

Verordening havengeld

Op 7 februari 1923 worden door de gemeenteraad de havenleges vastgesteld in de 'verordening havengeld'. Afhankelijk van het laadvermogen van het schip en de frequentie zal er 3 tot 10 cent per keer of 100 tot 150 cent per jaar betaald moeten worden aan de havenmeester. Deze stort de ontvangen gelden bij de gemeenteontvanger. Een jaar later, 25 januari 1924 wordt de verordening al herzien. Het kadegeld wordt vastgesteld op 4 cent per 1000 kg laadvermogen per keer, terwijl voor opslag een bedrag wordt gevraagd van 10 of 5 cent per vierkante meter om de 8 dagen. De havenmeester zorgt voor de inning van deze bedragen. Over namen van havenmeesters uit die tijd heb ik niets in de gemeentenotulen kunnen vinden. **PAKHUIS BOERENBOND**

In 1922 heeft het bestuur van de Boerenbond verzocht een pakhuis met weegbrug te mogen bouwen tussen de laad- en losplaats en de provinciale weg, vanaf perceel Brekelmans, over een lengte van 28 meter. De gemeenteraad laat

de gewenste grond schatten door stoelenfabrikant J. Erven en de landbouwers A. van Hersel en H. van de Wal. Zij schatten het terrein op een waarde van f 700.--.

In februari 1923 besluit de gemeente hiervoor de gevraagde grond voor f 798.-- te verkopen aan de 'Noordbrabantschen Christelijken Boerenbond, afdeling Oirschot'. Ter onderbouwing van het raadsvoorstel schrijven B&W dat de opslag van granen, meststoffen enz., een gemeentebelang van betekenis is, omdat Oirschot voor meer dan de helft uit landbouwers bestaat.

Op dit moment zit Rustiek Meubelen in dit pand. De weegbrug, die in de jaren 60 nog aan de kopse kant van het pand lag, is inmiddels verdwenen.

*Kanaal met pand waar eerste pakhuis van de Boerenbond was.
(foto: Henk van de Wal)*

In 1954, lezen we in Streekbelangen (het huis-aan-huisblad van de Oirschotse Middenstand) dat Jan Maas eervol ontslag is verleend als kantoor- en pakhuishouder aan de haven. Hij was ook havenmeester.

In april 1923 heeft de Boerenbond dringend een losinrichting nodig. Zij verzoekt vergunning voor plaatsing van een door elektriciteit aan te drijven loopkraan en het leggen van daartoe benodigde rails. Ik neem aan dat die, samen met een nieuw pakhuis en weegbrug meer westwaarts is gerealiseerd, op Den Heuvel tegenover de huidige Boerenbondwinkel, waar nieuwbouw is verschenen.

In de notulen van de gemeenteraad lezen we ook dat Van der Velden uit Tilburg een vergunning aanvraagt om een loods te zetten op het haventerrein. Wel stond er op het haventerrein ook de loods 'Barcelona', eigendom van een Veemaatschappij uit Utrecht. Later zou die loods ook in gebruik zijn geweest door de Boerenbond.

*Pakhuis en loopkraan Boerenbond
Foto: Henk van de Wal*

Het kanaal is open!

Rijkswaterstaat verleent in 1923 vergunning aan Erven & Co en Teurlinx Meijers voor het vervoeren van hout door het Wilhelminakanaal. Het eerste schip dat de Oirschotse haven aandeed was geladen met bomen voor Teurlinx Meijers.¹

In maart 1923 wordt in de gemeenteraad meegedeeld dat de loswal officieel in gebruik zal worden genomen zodra de eind-

oplevering heeft plaatsgevonden. Er zijn dan al wel enkele schepen gelost.

De afwerking

In 1924 vraagt B&W een lening van f 4000.-- te mogen sluiten om de loswal een keibestrating te geven. Het terrein tussen de loswal en de Koestraat is nog steeds onverhard. Met paard en kar kunnen geen volle vrachten worden vervoerd. Laden en lossen ondergaat zo grote vertragingen. Er zal langs de kademuur (100m) een strook van 8 meter breed worden bestraat. Vanaf die verharding zal een weg van 40 m lang en 6m breed worden aangelegd tot aan de Koestraat. Het werk wordt uitgevoerd door A. van de Bogaart te Oostelbeers.

*Heuvelse brug begin jaren zestig
Ansichtkaart van Fa. H. de Croon- v. Heerebeek*

Slot

In de 20er jaren klaagt Rijkswaterstaat dat het laad- en losplaatsterrein ook wordt gebruikt voor het tijdelijk neerzetten van woonwagens. Ik meen me te kunnen herinneren dat die er eind jaren '50 ook nog af en toe neerstreken; mijn vader bevestigt dat. De haven was er toen al weer verdwenen en verplaatst naar de huidige locatie. Al in 1955 (Streekbelangen 8-1-1955) was men bezig met de aanleg van de nieuwe haven omdat er in verband met de aanleg van de nieuwe provinciale weg geen plaats meer was voor de loswal. Deze nieuwe weg was nodig om de provinciale weg vanuit Best aan te kunnen sluiten op de nieuwe auto-snelweg die rond 1960 officieel geopend is.

Ter hoogte van Den Heuvel werd de provinciale weg aangelegd tussen het kanaal en het pakhuis van de Boerenbond. De loopkraan ging boven over de weg met zijn verkeer heen om de scheepsvrachten in het pakhuis te krijgen.

Wel met vergunning stond er met Oirschot kermis in de jaren '50-'60 altijd de danstent van Paashuis uit Boxtel. Maar ook al eerder, in de jaren net na de bevrijding, werd er daar gedanst, namelijk in de loods van Barcelona.

In die tijd, ik weet daar zelf niets meer van, stonden er ook kleedhokjes voor dames(!) langs het kanaal. We lezen dat op 25 juli 1953 in Streekbelangen. 'Ketierkesmaker' schrijft in zijn wekelijkse bijdrage "dè daor de dames dur eigen út en òn, en dan wèr út en òn kleejen!". In januari 1955 lezen we in hetzelfde weekblaadje dat het bestaande badhokje 108 gulden huur per jaar kost. Wie dat aan wie betaalt staat er niet bij.

¹ In: F.Voermans (samenstelling): Van Amerikaansche tot Oirschotse stoel. Oirschot, 1985

Voor de grote kastanjeboom die nu nog in het plantsoen rechts van het gesloten jongeren centrum Via Via staat, stond een klein kadaverhuisje ('het slachthuisje') waar dode dieren centraal werden gebracht om door de destructor te worden opgehaald. Ook vonden er wel eens noodslachtingen plaats. De dorpsomroeper, eerst Jantje van Esch, later Sjeff Smeets, maakte dan bekend dat er op bepaalde tijden vlees te koop was op het slachthuis. Al slaande op een gong trokken ze de aandacht van de bevolking.

Het gebouwtje was voor ons, toen wij in 1959 en 1960 van de Wilhelminakade over het gruispaadje naar de H.H. Engelbewaardersschool liepen, in ieder geval altijd heel interessant. Er zaten altijd een hoop vliegen, van die dikke blauwe, en veel groene, en door de kieren in de deur konden we ook wel eens een dode koe zien liggen. De grond was toen verder niet in gebruik. Het was een stuk braakliggend terrein, waardoor de kinderen uit de buurt ruimte hadden om te voetballen, te ravotten en te graven.

november 2002,
Henk van de Wal

Bijlage

Bij de gemeenteraadsnotulen in de jaren '20 vinden we ook een geschreven opsomming van mensen die in Oirschot woonden en aan het Wilhelminakanaal werkten:

Wilhelminakanaal Arbeiders wonende te Oirschot

Grondwerkers

C.L. Seghers	H. Janssen	J. v. Groesen
J. v. Veen	A. v.d. Berk	H. Schepens
P. Matheeuwsen	D. Smeets	J. v.d. Broek
F. Klerkx	Th. v. Woensel	J. v. Nunen
J.V erschuren	J.d e Bar	A. Damen

Timmerwerklieden

D. Hobbelen	C. Verhouden	J. Stans
E. Stans (leerling)		

Ijzervlechters

A.de Smit	P. v.d. Tillaart
-----------	------------------

Diversen

J. Fonken	A. Vermeer	J. v. Rijen
C. Seghers	C. Diependaal	B. Seghers
M. Schellekens	W. v.d. Sande	H. Zahn
C. Zahn	A. Zahn	J. v.d.Bergh
M. Adriaans	L. v.d. Kerkhof	A. v.d.Eijnde
C. Laenen	J. Laenen	H. v.d.Loo
A. Veraa	J.v. Esch	H. v.d.Loo
P.S meets	H. v.d. Looy	W. Blankers
C.v.d.Looij		

Eigen Aardigheidje

Brillen zijn een ware uitkomst.
Brillen draagt thans iedereen.
Maar door de fouten van de brillen,
kijken velen er overheen.

Moet u soms iets moois bekijken.
Zie't nooit door 'n verkeerde bril.
Zorgt steeds het goede glas te hebben.
Bekijk het dan zoals u wil.

Moet gij soms een bril gaan dragen?
Hooft dan deze goed les!
Koopt alleen het allerbeste,
aan onderstaand bekend adres.

Anna Donkers
Gedipl. Opticienne v.v.o Oirschot.

(reclame-vers uit 1930)

Montfortfeesten

In augustus a.s. vieren de paters Montfortanen dat zij zich 100 jaar geleden in Oirschot vestigden, aanleiding om te kijken hoe Oirschot de grote gebeurtenissen vanaf Wereldoorlog II met de paters vierde. Zondag Laetare, Halvastenzondag, was de dag van de Priesterwijdingen bij de Montfortanen. Hoewel hun klooster Bijstervelt buiten het centrum ligt, trokken veel mensen al dan niet met de harmonie hiernaartoe om de serenade (en eventueel die van de fanfare en het zangkoor) bij te wonen. In 1959 werd hierover geschreven dat die serenade "telkenjare meer belangstelling trekt en deze keer zelfs overweldigend was". Na afloop van deze serenades kregen de aanwezigen de zegen van de neomisten. In 1961 werden de priesters in de dorpskerk gewijd. Een reden hiervoor werd niet genoemd; mogelijk omdat in dat jaar een priester uit Oirschot en een uit Spoorndonk gewijd werd. Vanaf 1963 bracht het gilde Sint Joris (buren van de paters) een vendelgroet. In 1969 werd voor het laatst melding gemaakt van een aubade ter gelegenheid van de priesterwijdingen. Het opdragen van de eerste mis door wijdelingen uit Oirschot werd onder grote belangstelling door de parochie meegevierd. Werd in 1947 de neomist al naar de kerk begeleid door trompetters van de rijvereniging, de harmonie, gidsen, verkenners, welpen en kajotters, in 1955 was deze stoet nog uitgebreid met het gilde O.L.Vrouwe Broederschap, de sportclub van de Jonge Boeren, Jonge Middenstand, kabouters, misdienaars, alle jongens uit de buurt en bruidjes. Hierna volgde de neomist en zijn familie, het buurtcomité en de andere buurtgenoten. Na de mis hield gewoonlijk een bruidje een voordracht en werd het cadeau van de buurt aangeboden. De harmonie bracht een serenade en iedereen kon zijn gelukwensen aanbieden op de receptie. 's Middags droeg de nieuwe priester een plechtig lof op. Het buurtcomité was weken bezig met de voorbereidingen en zorgde onder meer voor de versiering van het huis en de straat. Iedereen langs de route naar de kerk werd verzocht de vlag uit te steken.

Begin jaren zestig werden de stoeten soberder, soms alleen rijvereniging, jeugdverenigingen of gilden, maar incidenteel ook nog allemaal. In de veel kleinere gemeenschap van Spoorndonk echter werd in 1962 de neomist nog naast de plaatselijke verenigingen begeleid door een zestigtal (!) bruidjes en bedroeg de opbrengst van de geldinzameling voor het cadeau (een kelk met toebehoren) f 1302,35, opgebracht door circa 55 gezinnen.

Met het opheffen van de priesteropleiding in Oirschot in 1967 verdwenen ook de door de gemeenschap opgeluisterde feestelijke priesterwijdingen ter afsluiting van deze opleiding.

Het eerste grote feest, dat de paters Montfortanen met de Oirschotse bevolking na de oorlog vierde was ter gelegenheid van de heiligverklaring op 20 juli 1947 in Rome van Z. Grignon de Montfort, stichter van de orde van de Montfortanen en Ereburger van de gemeente Oirschot. "Zelfs Jan van de Vleuten was, ofschoon hij al vele jaren bedlegerig was, bij het feest tegenwoordig", zo stond destijds in het verslag van de feestelijkheden.

Om de plechtigheden rond de heiligverklaring in Rome bij te wonen zijn verschillende paters en een Oirschotse ingezetene, mej. A. Donkers, naar de Eeuwige Stad gereisd. Een comité was geruime tijd van tevoren bezig om de feestelijkheden voor te bereiden en toen de Rome-reizigers terug waren kon het feest pas goed beginnen.

Hoewel een groot deel van de feestelijkheden alleen bij de paters plaatsvond, werd de heiligverklaring opmerkelijk uitvoerig door het dorp meegevierd met een programma, dat ruim een week in beslag nam. Donderdag 7 augustus begonnen de feestelijkheden bij de paters met de inwijding van een nieuw orgel en de opening van een tentoonstelling rond de nieuwe heilige. De volgende dag begon het feest pas goed. De kapel en het klooster waren van binnen en van buiten versierd. De gevel was bedekt met vlaggen en bloemen. De hele middenmoot van het kasteel was bekleed met groen, waartussen wit en geel geverfde dennenappels met in het midden een deel van het portret van de H.Montfort, dat ook in Rome op het St.Pietersplein had gehangen. Op de nok stond een verlicht kruis. Een beeld van de heilige was op een met mos beklede berg geplaatst met een rij engelen en vlaggen aan weerszijde. Het geheel was 's avonds met schijnwerpers verlicht. (De installatie hiervan kostte nog bijna mensenlevens doordat de ladder met een frater erop doormidden brak en deze bij zijn val nog maar net twee medefraters onder aan de ladder kon ontwijken.) Verder werd het feest bij de paters 'in intieme kring' gevierd met een plechtige Hoogmis, een feestzitting en Lof.

Zaterdag was er een plechtige Communiteits-mis voor de gestorven paters en 's avonds Plechtig Lof. Op zondag was er ouderdag op het klooster, waarbij de pontificale hoogmis werd opgedragen door de Z(ijne) H(oogwaardige)

Exc(ellentie) Mgr(monseigneur) F. Bruls en het Lof met de preek van pater Polman werd door de KRO als ziekenlof uitgezonden. 's Avonds was er een feestelijke bijeenkomst in de feestzaal voor de ouders.

Maandag was er een Communiteitsmis voor de geestelijke en tijdelijke belangen van het Scholastikaat.

In het kader van de Montfortfeesten werd op dinsdag een studiedag georganiseerd met een inleiding van pater H.v.Cuijk. 's Avonds repeteerde het zangkoor met het gemend koor "Christiaan van Ameiden" bij de paters de lofzangen voor de a.s. zondag.

Woensdag 13 augustus was er een plechtige mis voor 'de weldoeners': er was f 2007,08 bijeengebracht en de broeders en fraters hadden gaven in natura opgehaald. 's Avonds werd het toneelstuk "Marie-Louise, de dwaasheid der Liefde" opgevoerd, geschreven door pater J.van Bentheim, s.m.m. (Marie-Louise heeft tegelijk met de H.Montfort de zustercongregatie gesticht van de Dochters der Wijsheid).

Op donderdag werd de vigiliedag voor Maria Hemelvaart gevierd en was het tevens missiedag met een plechtige pontificale hoogmis, opgedragen door mgr. J. Gunnarsson, bisschop uit IJsland. Veel missionarissen van de congregatie waren hierbij aanwezig, maar ook de zelatrics (collectanten) uit de buurt. Om 8 uur 's avonds begon in de parochiekerk een Tridium, te geven door een pater Montfortaan. Ter afsluiting van de feestelijkheden werd op zondag 17 augustus een groots dorpsfeest door de paters aangeboden aan de Oirschotse bevolking. Bij het begin van het "Kasteelpad" werd een boog geplaatst met daarop de nieuwe naam: "Montfortlaan".

Acht trompetters te paard openden de stoet naar de St. Pieterskerk, gevolgd door de harmonie. Hierna een 'lange sliert' fraters en broeders te voet en de paters in koetsjes. "Langs de weg stond als een haag het glimlachende volk van Oirschot". Bij de Hubertus'stallen (waar waren die? H.v.d.B.) voegden zich bruidjes bij de stoet. Na terugkomst hield Janus Kemps als voorzitter van het feestcomité een toespraak. De bruidjes legden bloemen bij het beeld van de H. Montfort en kregen een prentje en zuurtjes. 's Middags defileerden circa 40 Oirschotse verenigingen voor het klooster (waaronder 'zelfs' zes kaartclubs en biljartclub "Krijt op Tijd"), waarna er eerst een plechtig lof werd opgedragen op de zogenaamde Duivenwei achter het klooster. Hoewel het koor van "Christiaan van Ameijden" geoefend had op een speciaal voor de gelegenheid geschreven cantate, moest op het laatst de samenstelling van het koor gewijzigd worden: er gold een verbod voor gemengd koor, ook tijdens een lof in de openlucht, zodat de dames hun plaats in het koor moesten afstaan aan de paters. Na afloop van het lof begon het feest met een dans door de boerinnenbond en de jonge boeren vormden een pyramide. De burgemeester hield een toespraak en overhandigde een "zeer, zeer grote gift" aan de paters. De opbrengsten van de fietsenstalling 'bij "Doruske van Driekske van Doruske" naast de paters was voor het Thuisfront en bracht f 86,16 op.

Terwijl 's avonds het klooster en de tuin baadde in het licht gaf de harmonie een serenade en zong het koor van Christiaan van Ameijden. In de tussentijd mocht ook het klooster bezichtigd worden. "Wat was het een vreugde voor ons de oude Moederkens met de witte kappen (*poffers?*), die hun goedheid zo stralend over het gezicht dragen, binnen te laten in ons klooster.

Ook de boerkens kwamen met hun kromme pijp en hun gulle lach" schreef destijds een pater.

In 1953 vond het tweede grote feest plaats dat Oirschot vierde samen met de paters, nu ter gelegenheid van de herdenking van "de vijftigjarige vestiging van het Scholasticaat der Paters Montfortanen in Oirschot".

Het programma zag er als volgt uit:

Zaterdagavond 8 augustus 'liep heel Oirschot uit' voor het begin van het feest met een concert door de Philips Harmonie op de 'feeëriek' verlichte Duivenweide achter het kasteel Bijstervelt. Na het concert hield burgemeester Steger een toespraak. Ook de oude heer Beliën, die 50 jaar geleden de paters in het frans verwelkomd had bij hun intrek op Bijstervelt, zorgde voor een 'indrukwekkend' ogenblik toen hij het podium beklom en na het "Lang zal hij leven" door de harmonie nog opmerkte dat dat voor hem niet meer zo geschikt was, gezien zijn hoge leeftijd. De avond werd besloten met een taptoe door de Philips' Harmonie op de Markt. In zijn dankwoord zei de burgemeester: "Oirschot en Eindhoven groeien naar elkaar toe. Maar ik hoop, dat er de heide toch tussen blijft liggen!...."

Tegen de voorspellingen in begon de zondag met schitterend weer. Evenals bij het vorige feest begeleidde een stoet van hoornblazers van de rijvereniging, de sportclub van de jonge boeren en boerinnen, verkenners en gidsen, harmonie en fanfare de paters en fraters, nu beiden te voet, alleen pater Overste met naaste medewerkers zaten in twee rijtuigen, naar de kerk. Om 10 uur begon een solemnele hoogmis in de parochiekerk van St.Petrus Banden met medewerking van het zangkoor van de paters. In zijn feestpredicatie vertolkte deken De Vries de gevoelens van de bevolking voor de paters. De optocht na de mis werd op Bijstervelt verwelkomt door de buurt. Namens hen sprak de voorzitter van het comité, Th. Van Overbeek, en bruidjes boden een 1.66 m lange en een halve meter brede krentenmik aan (waarin 16 pond krenten verwerkt). De kinderen van de Stratense school zongen "een liedje, eenvoudig kinderlijk, maar des te mooier", waarna pater Overste een welgemeend dankwoord sprak.

De receptie van half een tot 2 uur 'was een komen en gaan van dorpsbewoners en van vrienden (...) en vele kerkelijk- en wereldlijke hoogwaardigheidsbekleders'.

Om 6 uur begon de officiële huldiging met een gloedvolle toespraak van burgemeester Steger en de aanbidding van een envelop met ruim f 4.000.=. Baron Bentinck bood als voorzitter van het feestcomité namens de stoelenfabrikanten nieuw meubilair voor de leslokalen aan.

De Vessemse pastoor Beekmans sprak namens de omliggende parochies en overhandigde daarbij ook een envelop. Hierna volgde een concert door fanfare Concordia uit Spoorдонk, het mannenkoor "St. Caecilia" uit Tilburg en "Arti

en Amicitiae” onder leiding van de heer H.Pos. Tijdens de pauze van het concert kwam een gondel de gracht opvaren, van waaruit een ‘geschiedschrijver van Bijstervelt’ zijn verhaal vertelde, begeleid door een waternimf. Op maandag 10 augustus was het feest voor het convent in intieme kring, waarbij mgr. Mutsaerts, bisschop van ‘s-Hertogenbosch, het lof opdroeg in de kapel met de nieuwe ramen, kruiswegstaties en beschilderingen door de kunstenaar Jaap Min.

“Het gouden feest van de paters Montfortanen zal opgetekend worden in het gouden boek van Oirschot (...)” zei burgemeester Steger in 1953 zijn dankwoord.

Dat beide feesten zo groots gevierd werd is temeer opmerkelijk, omdat het zo vlak na de oorlog een tijd van zeer zware economische omstandigheden en drukke herstelwerkzaamheden was. Desondanks leverden veel Oirschottenaren veel inspanning om zoveel dagen achter elkaar en in zo grote getale deel te nemen aan de festiviteiten. Na afloop in 1947 zong men:

*“Orskot mi zonne skonnen torre
mi ne krans van bos en hei
Orskot hi zich laten horre
Op de paters duivenwei”.*

Hanneke van den Bogaart-Vugts

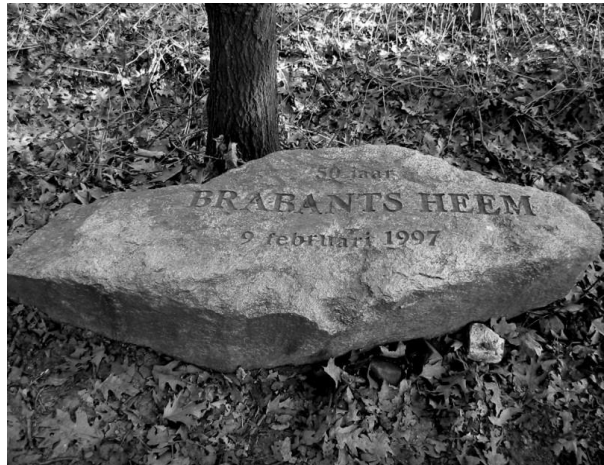
Heembos

Brabants Heem heeft in 1997 een bos aangeplant op een stuk grond aan de Oude Steeg ter gelegenheid van haar 50-jarig bestaan.

Het perceel is eigendom van het Brabants Landschap.

Als je de Oude Steeg in rijdt vanaf de Oude Grintweg bij het kruis van de Italiaanse marskramer, zie je het na enkele honderden meters aan de linkerkant liggen. In de berm ligt een steen met opschrift.

In een vergadering van het Brabants Heem werd de vraag gesteld hoe het met het beheer was gesteld. Onze voorzitter en secretaris hebben het bos bezocht. Er is contact geweest met de secretaris van Brabants Heem, de heer van Loon. Tevens is er contact geweest met de heer van Traa van het Brabants Landschap en de heer van Hout van het IVN. Besloten is om het gewas nog enige jaren te laten doorgroeien en vervolgens de beste bomen vrij te maken.

Han Smits